

Vedlegg 2

OSLOMODELLENS SOSIALE KRAV

1 Innledende om Oslomodellen

Oslomodellen består av seriøsitetsskrav og sosiale krav, henholdsvis vedlegg 1 og 2 (dette dokumentet).

Kommunens seriøsitetsskrav skal forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og utnyttelse av sårbare arbeidere i bygge-, anleggs- og tjenestevareleveranser til kommunen.

Kommunens sosiale krav skal forebygge og bekjempe brudd på grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser i vareleveranser til kommunen.

Det ligger mer utfyllende veiledning til de sosiale kravene på kommunens anskaffelsesveileder.

2 Generelt om sosiale krav

For å fremme anstendig arbeid og forebygge og bekjempe brudd på grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser i vareleveranser til kommunen, skal det stilles sosiale krav i alle kommunens anskaffelser som omfatter vareleveranser.

De sosiale kravene forplikter leverandøren til å respektere grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser. Disse omfatter ILOs kjernekonvensjoner om organisasjonsfrihet og rett til kollektive forhandlinger samt forbud mot tvangsarbeid, barnarbeid og diskriminering. Leverandøren skal også jobbe for etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter, folkerettslige forpliktelser og nasjonal arbeidslovgivning i produksjonslandet, inkl. lønns- og arbeidstidsbestemmelser, i hele leverandørkjeden.

De sosiale kravene er utformet i tråd med internasjonalt anerkjente rammeverk som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

3 Virkeområde for de sosiale kravene

3.1 Innledende

Oslo kommunes standard sosiale krav omfatter tre sett av kontrakts- og kvalifikasjonskrav. De sosiale kontraktskravene stiller krav til leverandørene og deres underleverandører i kontraktsperioden, mens de sosiale kvalifikasjonskravene benyttes i konkurransegjennomføringsfasen av en anskaffelse.

De sosiale kravene er samlet i tre sett med ulikt virkeområde:

- Kravsett A: Alminnelige sosiale krav
- Kravsett B: Forenklede sosiale krav

- Kravsett C: Sosialt grunnkrav

Hvilket kravsett som får anvendelse i en enkelt anskaffelse vil bero på en konkret vurdering. Momenter i den konkrete vurdering er estimert verdi og risiko, samt effektivitets- og konkurransehensyn, nærmere bestemt kontraktens varighet og modenhet i leverandørmarkedet.

Tabell under viser oversikt over virkeområdet til de kontraktskravene og kvalifikasjonskravene. Tabellen viser kun hovedreglene for anvendelse av de sosiale kravene, men virksomhetene kan alltid stille strengere krav enn det som er pålagt f.eks. ved å benytte et strengere nivå kontrakts- eller kvalifikasjonskrav enn det som er pålagt.

Figur 1: Oversikt over virkeområdet for kommunens sosiale kontrakts- og kvalifikasjonskrav.

Risiko for brudd	Vareanskaffelser			Bygge-, anleggs- og tjenesteanskaffelser		
	Over kr 500'		Under kr 500'	Med vareandel over kr 500'		Med vareandel under kr 500'
	Rammeavtaler	Enkeltkjøp/ umodent marked		Varighet over 1 år	Varighet inntil 1 år/ umodent marked	
Høy	Kravsett A: Alminnelige sosiale kontrakts- og kvalifikasjonskrav	Kravsett B: Forenklede sosiale kontrakts- og kvalifikasjonskrav	Kravsett C: Sosiale grunnkrav	Kravsett A: Alminnelige sosiale kontraktskrav	Kravsett B: Forenklede sosiale kontraktskrav	Kravsett C: Sosiale grunnkrav
Middels	Kravsett C: Sosiale grunnkrav			Kravsett C: Sosiale grunnkrav		
Lav	Kravsett C: Sosiale grunnkrav			Kravsett C: Sosiale grunnkrav		

Det bemerkes at en oppdragsgiver har mulighet til å avvise leverandører som ikke respekterer grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser i vareleveranser. Anskaffelsesregelverket regulerer muligheten for avvising i en anskaffelsesprosess, og oppstiller flere ulike typer avvisingss grunner, både avvisingss grunner som knytter seg til forhold ved leverandøren som sådan og avvisingss grunner som knytter seg til tilbudet som er inngitt i en konkret konkurranse.

3.2 Kravsett A

Kravsett A består av Alminnelige sosiale krav. Kravsett A er det kravsettet som kommunens virksomheter som hovedregel skal benytte i anskaffelser med estimert verdi over kr 500 000 ekskl. mva. som omfatter kjøp av høyrisikovarer. For vareanskaffelser er det kontraktens estimerte totalverdi som legges til grunn, mens det for bygge-, anleggs- og tjenestekontrakter er vareelementets estimerte verdi som er avgjørende.

Vareanskaffelser

I vareanskaffelser hvor kravsett A kommer til anvendelse, er det obligatorisk å stille både Alminnelig sosiale kontraktskrav og Alminnelige sosiale kvalifikasjonskrav.

Bygge-, anleggs- og tjenestekontrakter

I bygge-, anleggs- og tjenesteanskaffelser hvor kravsett A kommer til anvendelse, er det obligatorisk å stille Alminnelige sosiale kontraktskrav.

Se kommunens anskaffelsesveileder for ytterligere veiledning.

3.3 Kravsett B

Kravsett B består av Forenklede sosiale krav, som unntaksvis kan benyttes i stedet for kravsett A.

Av hensyn til effektiv ressursbruk og formålstjenlig kontraktsoppfølging kan kravsett B benyttes i stedet for kravsett A ved enkeltkjøp av varer og ved bygge-, anleggs- og tjenestekontrakter med en varighet på under 1 år i anskaffelser med estimert verdi over kr 500 000 ekskl. mva.

Kravsett B kan også unntaksvis benyttes i stedet for kravsett A der markedsundersøkelse viser at færre enn tre potensielle tilbydere kan oppfylle de alminnelige sosiale kravene i kravsett A (umodent marked).

Dersom vilkårene for bruk av kravsett B er oppfylt, skal denne vurderingen dokumenteres i kontraktstrategien eller et tilsvarende dokument.

Vareanskaffelser

I vareanskaffelser hvor vilkårene for å benytte kravsett B er oppfylt, skal det stilles både Forenklede sosiale kontraktskrav og Forenklede sosiale kvalifikasjonskrav. Forenklede sosiale kvalifikasjonskrav kan unntaksvis unnlates benyttet dersom kvalifikasjonskravet vil virke uforholdsmessig tyngende for leverandørene. Dette er ment å være en snever unntaksregel. Dersom Forenklede sosial kvalifikasjonskrav ikke benyttes, skal denne vurderingen dokumenteres i kontraktstrategien eller et tilsvarende dokument.

Bygge-, anleggs- og tjenesteanskaffelser

I bygge-, anleggs- og tjenesteanskaffelser hvor vilkårene for å benytte kravsett B er oppfylt, skal det stilles Forenklede sosiale kontraktskrav.

Se kommunens anskaffelsesveileder for ytterligere veiledning.

3.4 Kravsett C

Kravsett C inneholder grunnleggende sosiale kontraktskrav.

Kravsett C skal brukes i alle anskaffelser som omfatter vareleveranser hvor kravsett A eller B ikke kommer til anvendelse.

Kravsett C gjelder uavhengig av anskaffelsens verdi, risiko, art, varighet og modenhet i leverandørmarkedet.

Sett i sammenheng med kravsett A og B, vil kravsett C særlig få anvendelse i anskaffelser med estimert verdi under kr 500 000 ekskl. mva. som omfatter høyrisikovarer, og i anskaffelser med estimert verdi over kr 500 000 ekskl. mva. som omfatter varer med middels, lav eller ingen risiko.

4 Ordlyden i de sosiale kravene

4.1 Kravsett A

4.1.1 Almennlige sosiale kvalifikasjonskrav

Krav til leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner	
Krav	Dokumentasjonskrav
<p>Det kreves at leverandøren har implementert tiltak og systemer som sikrer at leverandøren er egnet til å oppfylle sosiale kontraktskrav i [fyll inn det punktet i kontrakten som tilsvarer det sosiale kontraktskravet].</p> <p>Med dette menes at leverandøren har implementert tiltak og systemer som brukes i leverandørens arbeid for å sikre respekt for grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden.</p>	<p>En beskrivelse av styringen av leverandørkjeden. Leverandøren skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fremlegge kopi av etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument som minimum omfatter en forpliktelse til å respektere grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden. • Beskrivelse av hvordan etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument blir gjort kjent for underleverandører og forretningsforbindelser som inngår i leverandørkjeden for varer som omfattes av denne kontrakten. • Beskrive, eller fremlegge en kopi av rutine, for hvordan leverandøren jobber med aktsomhetsvurderinger. Dokumentasjonen bør vise hvordan leverandøren går frem for å identifisere og prioritere risiko for brudd på grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter. Dokumentasjonen bør også gi en oversikt over aktuelle kontrolltiltak og sanksjoner som iverksettes ved brudd. <p>En beskrivelse av sporingssystemene som leverandøren vil bruke for å utføre kontrakten. Leverandøren skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskrive hvordan leverandøren innhenter og vedlikeholder oversikt over opprinnelsesland og produksjonssteder som er involvert i leverandørkjeder for varene i denne kontrakt.

4.1.2 Alminnelige sosiale kontraktskrav

X. Sosiale kontraktskrav

Følgende sosiale kontraktskrav gjelder for varen(e) som er omfattet av denne kontrakt.

X1. Respekt for grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser i vareleveranser

Leverandøren og eventuelle underleverandører som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten skal respektere grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser.

Varer som omfattes av denne kontrakten skal være fremstilt under forhold som er i overensstemmelse med kravene angitt nedenfor. Kravene gjelder i Leverandørens egen virksomhet og i alle ledd i leverandørkjeden, fra råvarestadiet til ferdig produkt, inkludert distribusjon og transport. Alle avtaler Leverandøren inngår som direkte medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser. Kravene omfatter blant annet:

- *FNs menneskerettigheter og folkerettslige forpliktelser*
- *ILOs kjernekonvensjoner:*
 - *Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO konvensjon nr. 29 og 105)*
 - *Retten til fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILO konvensjon nr. 87 og 98. Der hvor konvensjon nr. 87 og 98 er begrenset ved nasjonal lov skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre, alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling)*
 - *Forbud mot barnarbeid (FNs barnekonvensjon art. 32, ILO konvensjon nr. 138 og 182)*
 - *Forbud mot diskriminering (ILO konvensjon nr. 100 og 111)*

Kravene angir minimumsstandarder. Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonale lover og regler regulerer samme tema, skal den høyeste standarden legges til grunn.

Dersom Leverandøren blir kjent med forhold i leverandørkjeden som er i strid med kravene, skal Leverandøren informere Oppdragsgiver om dette uten ugrunnet opphold.

X.2 Krav til overholdelse nasjonal arbeidslovgivning

Medvirkende arbeiders lønns- og arbeidsvilkår skal ikke være dårligere enn det som følger av den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning i leverandørkjeden, fra utvinning av råvarer og produksjon av hovedkomponenter, til sammenstilling og distribusjon av ferdig vare. Av særlige relevante forhold fremheves 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser, 2) helse, miljø og sikkerhet, 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter, samt 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger

X.3 Krav til leverandørens arbeid med aktsomhetsvurderinger

For å sikre etterlevelse av kravene opplistet i punkt [X.1] og [X.2] for varene som omfattes av denne kontrakten, samt for å forebygge og håndtere eventuelle brudd fra kravene,

skal Leverandøren organisere sitt arbeid i tråd metoden for aktsomhetsvurderinger som beskrevet i internasjonalt anerkjente rammeverk som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Leverandøren skal [fra kontraktsstart/senest 6 måneder etter kontraktsstart]:

- Forankre ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer. Leverandøren skal som minimum ha:
 - Etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument som minimum omfatter en forpliktelse til å etterleve kravene opplistet i punkt [X.1] og [X.2] i egen virksomhet og i leverandørkjeden, som er formelt vedtatt og forankret i ledelsen.
 - Minst en ansatt på ledelsesnivå som har ansvar for at retningslinjene følges opp og etterleveres i virksomheten.
 - Skriftlige rutiner for å gjøre retningslinjene eller tilsvarende dokument kjent for underleverandører og forretningsforbindelser som inngår i leverandørkjeden for varer som omfattes av denne kontrakten.
 - Rutine for alle trinn i aktsomhetsvurderingsprosessen.
- Kartlegge og vurdere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som virksomheten enten har forårsaket eller bidratt til, eller som er direkte knyttet til virksomhetens forretningsvirksomhet, produkter eller tjenester gjennom leverandørkjeder eller forretningspartnere.
- Iverksette tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negative konsekvenser basert på kartlegging og vurdering av risiko.
- Overvåke og evaluere effekten av iverksatte tiltak.
- Kommunisere eksternt og til påvirkede interessenter om arbeidet med aktsomhetsvurdering, herunder om hvordan brudd, eller risiko for brudd, på kravene opplistet i punkt [x.1] er håndtert.
- Sørge for, eller samarbeide om, gjenoppretting og erstatning for negative konsekvenser der dette er påkrevd.

X.4 Oppdragsgivers oppfølging av leverandøren

Leverandøren skal sikre at kravene i punkt [X.1], [X.2] og [X.3] etterleveres.

Oppdragsgiver kan kreve at Leverandøren:

- Deltar i oppfølgingssamtale(r) med Oppdragsgiver og eventuelle andre relevante interessenter.
- Besvarer egenrapporterings skjema senest fire uker etter Oppdragsgivers utsendelse, med mindre Oppdragsgiver har satt en annen frist.
- Fremlegger etiske retningslinjer og skriftlige rutiner, jf. punkt [X.3].
- Dokumenterer gjennomført kartlegging av faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeids forhold, og rapporterer om oppfølging og håndtering av funnene, jf. punkt [X.3].
- Gir en oversikt over produksjonsenheter i utvalgte høyrisikoprodukter i leverandørkjeden, inkludert deres hovedkomponenter og råvarer, etter Oppdragsgivers nærmere angivelse.
- Fremlegger rapport(er) og sertifiseringer som er relevante for kravene opplistet i punkt [X.1] og [X.2]. Rapporten skal fortrinnsvis være utarbeidet av en uavhengig tredjepart.

Oppdragsgiver eller tredjepart engasjert av Oppdragsgiver kan, som ledd i oppfølging av kontraktens krav, gjennomføre kontroll og revisjon på Leverandørens hovedkontor og hos underleverandører/produsenter. Leverandøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og etterspurt dokumentasjon til disposisjon for Oppdragsgivers kontroll/revisjon, samt fremskaffe kontaktopplysninger som er nødvendige for å få gjennomført kontrollen/revisjonen. Leverandøren kan motsette seg at en direkte konkurrent av Leverandøren blir oppnevnt som tredjepart.

Oppdragsgiver har rett til å samarbeide med andre offentlige oppdragsgivere og samarbeidspartnere i oppfølgingen av sosiale kontraktskrav samt dele relevant informasjon og dokumentasjon fra oppfølgingen. Aktørene Oppdragsgiver deler informasjon med signerer taushetserklæring før eventuelle oppfølgingssamarbeid igangsettes og opplysninger deles, og taushetsbelagte opplysninger vil behandles konfidensielt av aktørene.

X.5 Konsekvenser ved manglende ivaretagelse av sosiale kontraktskrav

Oppdragsgiver etterstreber samarbeid som utgangspunkt, og ønsker dialog om eventuelle utfordringer i leverandørkjeden med mål om å få til forbedringer.

Oppdragsgiver vil likevel, ved brudd på krav i punkt [X.1-X.4] eller mangelfull dokumentasjon, kunne gjøre gjeldende følgende sanksjonsbestemmelser:

- Leverandøren skal rette brudd. Leverandøren skal fremlegge en tiltaksplan for når og hvordan brudd skal rettes. Tiltakene og fristene skal være rimelige sett i forhold til bruddenes art, alvorlighetsgrad og omfang. Tiltaksplanen skal fremlegges for godkjenning av Oppdragsgiver innen fire uker etter at bruddene ble oppdaget, med mindre Oppdragsgiver bestemmer noe annet. Dokumentasjon på retting skal fremlegges Oppdragsgiver for godkjenning så snart den foreligger.
- Ved alvorlige eller gjentatte brudd, eller ved gjentatt tilsidesettelse av tiltaksplanen, kan Oppdragsgiver ilegge en eller flere av følgende sanksjoner:
 - Dagmølt på kr 1500 ekskl. mva. per hverdag inntil forholdet er rettet.
 - Kreve midlertidig stans av hele eller deler av leveransen. Under stans vil ikke erstatningskjøp som foretas hos annen leverandør anses som kontraktsbrudd.
 - Kreve at Leverandøren bytter ut vare(r) eller underleverandør(er) uten kostnad for Oppdragsgiver.
 - Heve kontrakten. Selv om Leverandøren eller underleverandøren retter, er dette ikke til hinder for at Oppdragsgiver kan heve.

4.2 Kravsett B

4.2.1 Forenklete sosiale kvalifikasjonskrav

Krav til leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner	
Krav	Dokumentasjonskrav
Det kreves at leverandøren har implementert tiltak og systemer som sikrer at leverandøren er egnet til å oppfylle sosiale kontraktskrav i [fyll inn det punktet i kontrakten som tilsvarer det sosiale kontraktskravet].	En beskrivelse av styringen av leverandørkjeden. Leverandøren skal: <ul style="list-style-type: none"> • Fremlegge kopi av etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument som minimum omfatter en forpliktelse til å respektere grunnleggende menneske- og

<p><i>Med dette menes at leverandøren har implementert tiltak som brukes i leverandørens arbeid for å sikre respekt for grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden.</i></p>	<p><i>arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden.</i></p>
---	--

4.2.2 Forenklede sosiale kontraktskrav

X. Sosiale kontraktskrav

Følgende sosiale kontraktskrav gjelder for varen(e) som er omfattet av denne kontrakt.

X1. Respekt for grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser i vareleveranser

Leverandøren og eventuelle underleverandører som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten skal respektere grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser.

Varer som omfattes av denne kontrakten skal være fremstilt under forhold som er i overensstemmelse med kravene angitt nedenfor. Kravene gjelder i Leverandørens egen virksomhet og i alle ledd i leverandørkjeden, fra råvarestadiet til ferdig produkt, inkludert distribusjon og transport. Alle avtaler Leverandøren inngår som direkte medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser. Kravene omfatter blant annet:

- *FNs menneskerettigheter og folkerettslige forpliktelser*
- *ILOs kjernekonvensjoner:*
 - *Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO konvensjon nr. 29 og 105)*
 - *Retten til fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILO konvensjon nr. 87 og 98. Der hvor konvensjon nr. 87 og 98 er begrenset ved nasjonal lov skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre, alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling)*
 - *Forbud mot barnearbeid (FNs barnekonvensjon art. 32, ILO konvensjon nr. 138 og 182)*
 - *Forbud mot diskriminering (ILO konvensjon nr. 100 og 111)*

Kravene angir minimumsstandarder. Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonale lover og regler regulerer samme tema, skal den høyeste standarden legges til grunn.

Dersom Leverandøren blir kjent med forhold i leverandørkjeden som er i strid med kravene, skal Leverandøren informere Oppdragsgiver om dette uten ugrunnet opphold.

X.2 Krav til overholdelse nasjonal arbeidslovgivning

Medvirkende arbeiders lønns- og arbeidsvilkår skal ikke være dårligere enn det som følger av den til enhver tid gjeldende arbeidsmiljølovgivning i leverandørkjeden, fra utvinning av råvarer og produksjon av hovedkomponenter, til sammenstilling og distribusjon av ferdig

vare. Av særlige relevante forhold fremheves 1) lønns- og arbeidstidsbestemmelser, 2) helse, miljø og sikkerhet, 3) regulære ansettelsesforhold, inklusive arbeidskontrakter, samt 4) lovfestede forsikringer og sosiale ordninger

X.3 Krav til leverandørens arbeid med aktsomhetsvurderinger

For å sikre etterlevelse av kravene opplistet i punkt [X.1] og [X.2] for varene som omfattes av denne kontrakten, samt for å forebygge og håndtere eventuelle brudd fra kravene, skal Leverandøren så langt det lar seg gjøre organisere sitt arbeid i tråd metoden for aktsomhetsvurderinger som beskrevet i internasjonalt anerkjente rammeverk som FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Leverandøren skal [fra kontraktsstart/senest 6 måneder etter kontraktsstart]:

- Forankre ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer. Leverandøren skal som minimum ha:
 - Etiske retningslinjer eller tilsvarende dokument som minimum omfatter en forpliktelse til å etterleve kravene opplistet i punkt [X.1] og [X.2] i egen virksomhet og i leverandørkjeden, som er formelt vedtatt og forankret i ledelsen.
 - Minst en ansatt på ledelsesnivå som har ansvar for at retningslinjene følges opp og etterleveres i virksomheten.
 - Skriftlige rutiner for å gjøre retningslinjene eller tilsvarende dokument kjent for underleverandører og forretningsforbindelser som inngår i leverandørkjeden for varer som omfattes av denne kontrakten.
 - Rutine for alle trinn i aktsomhetsvurderingsprosessen.
- Kartlegge og vurdere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold som virksomheten enten har forårsaket eller bidratt til, eller som er direkte knyttet til virksomhetens forretningsvirksomhet, produkter eller tjenester gjennom leverandørkjeder eller forretningspartnere.

Leverandøren bør i tillegg:

- Iverksette tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negative konsekvenser basert på kartlegging og vurdering av risiko.
- Overvåke og evaluere effekten av iverksatte tiltak.
- Kommunisere eksternt og til påvirkede interessenter om arbeidet med aktsomhetsvurdering, herunder om hvordan brudd, eller risiko for brudd, på kravene opplistet i punkt [X.1] og [X.2] er håndtert.
- Sørge for, eller samarbeide om, gjenoppretting og erstatning for negative konsekvenser der dette er påkrevd.

X.4 Oppdragsgivers oppfølging av leverandøren

Leverandøren skal sikre at kravene i punkt [X.1], [X.2] og [X.3] etterleveres.

Oppdragsgiver kan kreve at Leverandøren:

- Deltar i oppfølgingsamtale(r) med Oppdragsgiver og eventuelle andre relevante interessenter.
- Besvarer egenrapporterings skjema senest fire uker etter Oppdragsgivers utsendelse, med mindre Oppdragsgiver har satt en annen frist.

- Fremlegger etiske retningslinjer og skriftlige rutiner, jf. punkt [X.3].
- Dokumenterer gjennomført kartlegging av faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendig arbeids forhold, og rapporterer om oppfølging og håndtering av funnene, jf. punkt [X.3].
- Gir en oversikt over underleverandører for høyrisikovarene.

Oppdragsgiver eller tredjepart engasjert av Oppdragsgiver kan, som ledd i oppfølging av kontraktens krav, gjennomføre kontroll og revisjon på Leverandørens hovedkontor og hos underleverandører/produsenter. Leverandøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressurser og etterspurt dokumentasjon til disposisjon for Oppdragsgivers kontroll/revisjon, samt fremskaffe kontaktopplysninger som er nødvendige for å få gjennomført kontrollen/revisjonen. Leverandøren kan motsette seg at en direkte konkurrent av Leverandøren blir oppnevnt som tredjepart.

Oppdragsgiver har rett til å samarbeide med andre offentlige oppdragsgivere og samarbeidspartnere i oppfølgingen av sosiale kontraktskrav samt dele relevant informasjon og dokumentasjon fra oppfølgingen. Aktørene Oppdragsgiver deler informasjon med signerer taushetserklæring før eventuelle oppfølgingssamarbeid igangsettes og opplysninger deles, og taushetsbelagte opplysninger vil behandles konfidensielt av aktørene.

X.5 Konsekvenser ved manglende ivaretagelse av sosiale kontraktskrav

Oppdragsgiver etterstreber samarbeid som utgangspunkt, og ønsker dialog om eventuelle utfordringer i leverandørkjeden med mål om å få til forbedringer.

Oppdragsgiver vil likevel, ved brudd på krav i punkt [X.1-X.4] eller mangelfull dokumentasjon, kunne gjøre gjeldende følgende sanksjonsbestemmelser:

- Leverandøren skal rette brudd. Oppdragsgiver skal i samråd med Leverandøren fastsette nødvendige og forholdsmessige tiltak for retting av brudd i en tiltaksplan med rimelige frister. Dokumentasjon på at retting er foretatt skal fremlegges for Oppdragsgivers godkjenning så snart den foreligger.
- Ved alvorlige eller gjentatte brudd, eller ved manglende overholdelse av tiltaksplanen, kan Oppdragsgiver:
 - Ilegge en dagmulkt på kr 1500 ekskl. mva. per hverdag til forholdet er rettet
 - Heve kontrakten. Selv om Leverandøren eller underleverandøren retter, er dette ikke til hinder for at Oppdragsgiver kan heve.

4.3 Kravsett C

4.3.1 Sosiale grunnkrav

x. Respekt for grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser i vareleveranser

Leverandøren og eventuelle underleverandører som medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten skal respektere grunnleggende menneskerettigheter, grunnleggende arbeidstakerrettigheter og folkerettslige forpliktelser.

Varer som omfattes av denne kontrakten skal være fremstilt under forhold som er i overensstemmelse med kravene angitt nedenfor. Kravene gjelder i Leverandørens egen virksomhet og i alle ledd i leverandørkjeden, fra råvarestadiet til ferdig produkt, inkludert

distribusjon og transport. Alle avtaler Leverandøren inngår som direkte medvirker til oppfyllelse av denne kontrakten, skal inneholde tilsvarende bestemmelser. Kravene omfatter blant annet:

- *FNs menneskerettigheter og folkerettslige forpliktelser*
- *ILOs kjernekonvensjoner:*
 - *Forbud mot tvangsarbeid/slavearbeid (ILO konvensjon nr. 29 og 105)*
 - *Retten til fagorganisering og kollektive forhandlinger (ILO konvensjon nr. 87 og 98. Der hvor konvensjon nr. 87 og 98 er begrenset ved nasjonal lov skal arbeidsgiveren legge til rette for, og ikke hindre, alternative mekanismer for fri og uavhengig organisering og forhandling)*
 - *Forbud mot barnarbeid (FNs barnekonvensjon art. 32, ILO konvensjon nr. 138 og 182)*
 - *Forbud mot diskriminering (ILO konvensjon nr. 100 og 111)*

Kravene angir minimumsstandarder. Der hvor internasjonale konvensjoner og nasjonale lover og regler regulerer samme tema, skal den høyeste standarden legges til grunn.

Dersom Leverandøren blir kjent med forhold i leverandørkjeden som er i strid med kravene, skal Leverandøren informere Oppdragsgiver om dette uten ugrunnet opphold.